Enerji üretiminde kaynak çeşitliliği artacak

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Dr. Hilmi Güler: "Elektrik sektöründe reform sürecinin sonucunda maliyetleri yansıtan ve çapraz sübvansiyon içermeyen bir fiyatlandırma yapısına aşamalı olarak geçilecektir."

→ Röportaj: Nart BOZKURT

Türkiye'nin kalkınmasının temel taşlarından biri olan enerji piyasası hızlı büyüme ve serbestleşme süreci içinde. Türkiye elektrik enerji sektörü için önümüzdeki yıllarda ihtiyaç duyulan üretim kapasitesi yatırımlarının gerçekleşmesi ve dolayısıyla arz güvenliğinin sağlanabilmesi için; güvenilir, istikrarlı, sağlam, rekabetçi ve işleyen bir piyasa yapısını hedefleyen yatırım ortamını oluşturmaya yönelik reform sürecini hızlandırılarak devam ettirilmesi gerekmekte.

Ekonomik Forum Dergisi'nin sorularını yanıtlayan Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler Türkiye'nin başta AB normları olmak üzere, küresel ekonomi ile bütünleşme ve ekonomik gelişmesini bu çerçevede sağlamak üzere, enerji sektöründe rekabeti öngören düzenlenmiş işleyen piyasa yapılanmasına gitmekte olduğunu belirtti.

● Türkiye'nin enerji konusunda yol haritası nedir? Bu alanda atılacak yeni adımlar neler?

Ülkemizin temel enerji politikası, sınırlı olan doğal kaynakların çevresel etkileriyle birlikte en iyi şekilde değerlendirilerek, ülke kalkınması ve refah artışını sağlayacak şekilde, güvenli, verimli, ekonomik olarak karşılanabilir ve ticari açıdan ulaşılabilir bir enerji arzına dönüştürebilmesidir. Bu çerçevede enerji politikasının temel bileşenleri;

- Piyasanın liberalleştirilmesi ve gerekli özelleştirmelerin yapılması,
- Sınırlı doğal kaynaklarımızın kullanımında azami etkinliğin sağlanması,
- İthalat bağımlılığından kaynaklı risklerin asgari seviyede tutulmasına yönelik olarak kaynak ve ülke çeşitlendirilmesine yönelik stratejilerin hayata geçirilmesi,
- Enerjinin üretiminden tüketimine her aşamada verimliliğin artırılması ve çevresel etkilerin azaltılması,
- Enerji teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılması olarak özetlenebilir.

Son yıllarda komşu bölgelerdeki zengin hidrokarbon kaynaklarının talebi, hızla artan Batı piyasalarına taşınmasında Türkiye, jeostratejik konumun getirdiği avantajla güvenli bir enerji koridoru işlevini üstlenmesi, enerji politikasının bir diğer önemli unsuru haline gelmiştir.

Ayrıca, ülkemizde, son yıllarda başta Avrupa Birliği normları olmak üzere, küresel ekonomi ile bütünleşme ve ekonomik gelişimin gereği olarak, enerji sektöründe serbest rekabeti öngören yeni bir yapılanmaya gidilmektedir. AB Müktesebatı paralelinde elektrik, doğal gaz, petrol sektörlerinin serbestleştirilmesi, yeniden yapılanması ve bu yolla enerji sektöründe rekabetin, ekonomik verimliliğin artırılması hedeflenmektedir.

Diğer taraftan ülkemizin jeostratejik konumu çerçevesinde, Avrupa'ya gaz nakline yönelik olarak AB ile ortak yaklaşımlar üzerinde çalışmalar devam etmektedir. Yine, ülkemiz elektrik sisteminin Avrupa elektrik sistemi UCTE ile senkronize biçimde paralel olarak çalışmasını hedefleyen çalışmalar neticesinde, ülkemizin AB ile fiziksel entegrasyonunda önemli bir aşama kaydedilmiş olacaktır.

● AB mevzuatına uyum sağlandı mı? Yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanan enerjinin artırılması için ne tür adımlar atılacak?

Enerji sektöründe piyasa oluşumuna ilişkin gelişmelerin izlenmesi ve AB uygulamaları da dikkate alınarak, ihtiyaç duyulan mevzuat değişikliklerine zamanında gidilmesi en önemli konulardan birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Elektrik, Doğal Gaz, Petrol, LPG piyasalarına ilişkin kanunlar (Piyasa Kanunları) yayımlanmış ve yasal düzenlemelerde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Kurulan düzenleyici kurum, verilen politikalar gereği sektörde izleme ve denetleme faaliyetlerini yerine getirmekte, detaylarda eksik görülen düzenlemeler için ikincil mevzuatı oluşturmaktadır. Büyük bir piyasa hacmine sahip bu sektörde düzenlenmiş iyi işleyen bir piyasa yapısına sahip olmamız gerekmektedir.

3 Mart 2001 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile oluşturulan piyasa yapısında yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı enerji üretim projelerinin desteklenmesi için teşvik mekanizmalarının geliştirilmesi gündeme gelmiş ve bu kanun kapsamında yayımlanan Elektrik Enerjisi Lisans Yönetmeliği'nde de yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi kurulmasına yönelik olarak lisans alma bedelinde indirim, sisteme bağlantı yapılmasında öncelik verilmesi, tesis tamamlanma tarihini izleyen ilk sekiz yıl süresince yıllık lisans bedeli alınmaması gibi teşviklere yer verilmiştir.

5346 Sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun ile; ülkemizde yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretim ve tüketiminin yaygınlaştırılması, yerli kaynak olması sebebiyle dışa bağımlılığın ve yurt dışına gereksiz kaynak çıkışının azaltılması, sera gazı emisyonlarının azaltılarak uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesi, yerel istihdam ve sosyoekonomik bütünleşmeye katkı sağlanması, kaynak çeşitliliği oluşturularak enerjide arz güvenliğine olumlu etki yaratılması sürdürülebilir kalkınmaya ve çevreye olumlu katkılar sağlanması hedeflenmiş ve ilgili tüm kamu kuruluş ve sivil toplum örgütlerinin katılımı ile AB direktifleri de dikkate alınarak bakanlığımız koordinasyonunda hazırlanan 18 Mayıs 2005 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu kanunda; yenilenebilir kaynak alanlarının belirlenmesi, korunması, kullanılması ve üretilen enerjinin belgelendirilmesi ve yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektrik enerjisi için alım yükümlülüğü hususları ile belirli bir süre için sabit fiyat uygulamaları yer almıştır.

Diğer taraftan 5346 sayılı Kanun, uygulamaları çerçevesinde yeniden değerlendirilmiş ve 2 Mayıs 2007 tarihinde yürürlüğe giren 5627 Sayılı "Enerji Verimliliği Kanun"unda yenilenebilir enerji kaynaklarının değerlendirilmesi ile ilgili bazı düzenlemelere yer verilmiştir. Söz konusu Kanun ile; yenilenebilir kaynaklardan üretilecek elektrik enerjisine alım garantisi ve fiyat garantisi, lisans bedelinden muafiyet gibi imkânlar sağlanmış ayrıca, arazi temini ile ilgili olarak; 2011 yılı sonuna kadar devreye alınacak bu tesislerden ulaşım yollarından ve şebekeye bağlantı noktasına kadarki enerji nakil hatlarından yatırım ve işletme dönemlerinin ilk on yılında izin, kira, irtifak hakkı ve kullanma izni bedellerine yüzde seksen beş indirim uygula-